

Agata Kwaśnicka-Janowicz
Uniwersytet Jagielloński
Kraków

ŻYWOTNOŚĆ WSCHODNICH SLAWIZMÓW LEKSYKALNYCH W GWARACH MAŁOPOLSKI POŁUDNIOWO-WSCHODNIEJ

Gwary Małopolski południowo-wschodniej, rozumiane tutaj jako granicząca bezpośrednio z Ukrainą część wschodniej Rzeszowszczyzny według podziałów M. Karasia¹, mieszczą się w szeroko pojmowanej problematyce pogranicza językowego. Rezultatem bezpośredniego zetknięcia się i przenikania języka oraz gwar polskich z językiem ukraińskim i gwarami zachodnioukraińskimi są wschodniosłowiańskie zapożyczenia leksykalne w polskich gwarach². Powstałe jako wynik bezpośredniego sąsiedztwa terytorialnego, stanowią dowód zarówno wspólnego dziedzictwa prasłowiańskiego, jak i wielowiekowej, wspólnej przeszłości kulturowej omawianych gwar polskich w Polsce i w zachodnim pasie przygranicznym na Ukrainie³. Łączność

¹ Wschodnia część gwar Rzeszowszczyzny, tj. zespół na wschód od linii Sanok–Łańcut–Jarosław–Lubaczów (Karas 1969: 361).

² Uznanie jednostki za element wschodniosłowiański w omawianych gwarach przysparza wielu trudności i często jest dyskusyjne. Podstawowe kryteria wyodrębnienia leksemu jako genetycznie wschodniego slawizmu to, m.in.: cechy fonetyczne, dyferencyjne znaczenie poświadczone tylko w językach wschodniosłowiańskich, zasięg geograficzny ograniczony do wschodnich części dialektu małopolskiego lub mazowieckiego. Często jednak, odnotowywane jako wschodnie slawizmy, omawiane jednostki oprócz ich poświadczenia w gwarach południowo-wschodniej Małopolski oraz w języku i gwarach ukraińskich, pojawiają się także w systemie gwar pogranicza polsko-słowackiego (np. *dziawkać* ‘szczękać’, wtórnie ‘mówić szybko i piskliwie (o kobiecie)’). Poświadczenie ich szerszego występowania może być dowodem przynależności do grupy leksemów uznanych za wspólne dziedzictwo prasłowiańskie w gwarach polskich (por. psł. *ženixъ* ‘pan młody, oblubieniec’ znany gwarom pogranicza polsko-ukraińskiego, polsko-białoruskiego, także polsko-słowackiego, czeskiego, Śląska, Kaszub czy Wielkopolski (Kramsk/Konin)). Nie rozstrzygając spornych kwestii, w artykule zajmuję się sposobem funkcjonowania jednostek odczuwanych jako obce we własnym systemie gwarowym i co z tym związane, ich adaptacją do systemu gwar Małopolski południowo-wschodniej. Może zdarzyć się również, że rozwój leksemu przebiega niezależnie w dwóch systemach gwarowych, co jednak nie wyklucza jego wschodniosłowiańskiego pochodzenia w gwarach południowo-wschodniej Małopolski (np. sufiks *-xъ* (wtórnie *-xъ / -uxъ*), znany gwarom pogranicza polsko-ukraińskiego, jak i gwarom Wielkopolski).

³ Mam tutaj na myśli pas wpływów dialektu południowo-zachodnioukraińskiego. Wydzielony w jego obrębie zespół gwar nadańskich obejmuje swoim zasięgiem zachodnie obszary obwodu lwowskiego na Ukrainie, z powiatami

leksykalna sąsiadujących ze sobą gwar znacznie była bardziej widoczna w przeszłości. Dziś przerwanie po II wojnie światowej wspólnoty doświadczeń kulturowych skutkuje stałym ograniczaniem wschodnich sławizmów w systemie gwar Małopolski południowo-wschodniej.

Przyczyn zmian w systemie leksykalnym omawianych gwar możemy doszukiwać się w wielu czynnikach nie tylko natury językowej. Dokonujące się przeobrażenia cywilizacyjne i kulturowe, które wymuszają zmianę sposobu życia ludności wiejskiej, naruszają jednolitość gwary. Opis przeobrażeń słownictwa gwarowego wymaga uwzględnienia szerokiego tła kulturowego i etnograficznego, „gdyż słownictwo mieszkańców polskiej wsi to nie tylko określony sposób wyrażania myśli, ale przede wszystkim typ prezentowanej kultury” (Pelcowa 2001: 185), której wartościowanie jest tłem wszystkich dokonujących się zmian w systemie leksykalnym gwary. Słownictwo jest swoistym filtrem, przez który przechodzi sfera ludzkich zachowań, sposobu interpretacji świata i oceny otaczającej rzeczywistości. Zmiany słownictwa są też wynikiem takich faktów pozajęzykowych, jak stopień odrębności etnograficznej regionu czy stosunek emocjonalny mieszkańców do tradycji kultury lokalnej (Kaś 2001: 194). Wartościowanie systemów kulturowych pociąga za sobą określone konsekwencje na poziomie językowym. Używanie form ukraińskich staje się sygnałem pozytywnej oceny wschodniego (ruskiego) kręgu kulturowego. Współcześnie jednak użytkownicy gwary częściej wybierają rodzime formy językowe, co jest związane z wartościowaniem języka jako wyznacznika przynależności kulturowej. W gwarach południowo-wschodniej Małopolski ocena ta dokonuje się na korzyść języka polskiego, który cieszy się większym prestiżem, wynikającym z wyżej ocenianych realiów życia w Polsce.

Pisząc o życiu wschodnich sławizmów leksykalnych w systemie omawianych gwar, należy stwierdzić, że utrzymujące się tu elementy wschodniosłowiańskie ulegają różnorodnym zmianom językowym, prowadzącym do modyfikacji ich znaczeń i przesunięć w ich strefie pragmatycznej. Interesujących spostrzeżeń na temat mechanizmów funkcjonowania wschodnich sławizmów leksykalnych w słownictwie regionalnej polszczyzny północno-wschodniej dostarcza m. in. praca Bogusława Nowowiejskiego (1997). Omawiane przez jej autora procesy językowe, prowadzące do asymilacji elementów wschodnich do leksyki gwar Białostoczczyzny, znajdują potwierdzenie w szeregu prac omawiających status słownictwa wschodniosłowiańskiego w polskich gwarach (zob. np. Kurzowa 1983, 1983a; Pelcowa 1997⁴).

W niniejszym artykule sposoby funkcjonowania wschodnich elementów językowych zostały omówione na przykładzie słownictwa regionu południowo-wschodniego, który jak dotąd nie doczekał się systematycznych badań dialektologicznych. Zaprezentowana tu leksyka oraz spostrzeżenia dotyczące jej funkcjonowania zostały zebrane przeze mnie podczas prac nad analizą weselnej leksyki gwar omawianego terenu i stanowią uzupełnienie wniosków w niej zawartych (zob. Kwaśnicka 2005).

mościskim, dobromilskim, samborskim i gródeckim, jak również część terytorium polskiego z ośrodkiem w Przemysłu (Lesiów 1995, 1997).

⁴ Tutaj też szczegółowa bibliografia prac tej tematyce poświęconych.

Wśród głównych czynników wpływających na zmiany w słownictwie gwar południowo-wschodniej Małopolski należałoby wymienić coraz większą ekspansję form polskiego języka ogólnego, który wypiera formy gwarowe w ogóle, a nie tylko te o wschodniosłowiańskiej proveniencji. Obserwuje się tu stale postępującą dominację leksemów odczuwanych przez użytkowników gwary jako składniki języka polskiego, a co za tym idzie wysoko wartościowanej kultury polskiej. Wartościowanie systemów kulturowych prowadzi do eliminacji jednostek odczuwanych jako „obce” (w domyśle „gorsze”) na rzecz elementów językowych utożsamianych z wyżej ocenianym kręgiem kulturowym. Z braku wyrazistości etnograficznej regionu bezpośrednim punktem odniesienia staje się tu polski język ogólny (lub jego odmiana regionalna), której jednostki wypierają formy odczuwane jako z pochodzenia ukraińskie. Wychodzą więc z użycia te formy, które mają konkurencję ogólnopolską: *kniaź*, *kniahini*, *mołodec*, *mołodyca*⁵ ‘pan młody, pani młoda’; *bojar* ‘drużba weselny’; *babuczka* ‘muszka’; *pałatka* ‘namiot / domek weselny’; *stakan* ‘kieliszek’; *niewistka* ‘synowa’; *świekrucha* ‘teściowa’; *szarik* ‘balon’; *dryhli* (*drygłe*); *studzienina* ‘zimna galareta z nówek’.

Z drugiej strony jako zjawisko przeciwne obserwuje się w systemie leksykalnym omawianych gwar stabilizację grupy nazw, uznawanych za typowe wschodnie slawizmy. Czynnikiem decydującym o ich trwałości w omawianej odmianie jest brak odczuwanego przez użytkowników ich wschodniego (ukraińskiego) pochodzenia. Utrzymują się więc leksemy: *kołotuszka* / *klótewka* ‘mątewka’; *makutra* ‘gliniana donica do ucierania ciasta, maku’; *baniak*; *baniaczek* ‘garnek metalowy; mały garnek’; *bodak* ‘oset’; *materia* w znaczeniu ‘tkanina’; *koromysł* ‘nosidła na wodę’; *hreczka* ‘gryka’; *winny* ‘soczysty, kwaskowaty (o smaku)’.

Wśród grupy nazw, które jako wschodnie slawizmy funkcjonują jeszcze w biernym zasobie słownictwa pokolenia najstarszego i mimo uświadamianego tu pochodzenia nie są zastępowane wyrazami ogólnymi, możemy wymienić leksemy, które stanowią odniesienia do realiów ściśle kojarzonych ze wschodnim kręgiem kulturowym. Nie mając właściwego polskiego odpowiednika znaczeniowego, pozostają w systemie leksykalnym badanych gwar jako jedyne nazwy danego pojęcia. Jako tzw. pożyczki kulturowe (Pelcowa 1997: 197) utrzymują swoją pozycję dzięki wyrazistości poznawczej oraz roli kulturowej desygnatu, którego stanowią referencję. W gwarach Małopolski południowo-wschodniej taką pozycję zdobył sobie leksem *korowaj* wraz z całą grupą nazw referujących jego elementy zdobnicze⁶. Nazywający obrzędowe ciasto weselne leksem *korowaj* odnotowywany jest w słownictwie obrzędowości weselnej Polski wschodniej. Stanowi tu odpowiednik zachodniopolskiego leksemu *kołacz*. Jak podaje SJPD „korowaje znane są Słowiańszczyźnie wschodniej, w Polsce odpowiednikiem korowaju jest kołacz”. Okazuje się jednak, że w badanych gwarach nigdy nie doszło do utożsamienia desygnatu weselnego chleba z nazwą

⁵ Klasyfikując leksem jako genetycznie wschodniosłowiański, opieram się na wcześniejszych pracach rejestrujących jego wschodnie pochodzenie (zob. m.in. Kurzowa 1983a; Pelcowa 1997; Warchoń 2001).

⁶ W podobny sposób funkcjonuje jeszcze w systemie leksykalnym badanych gwar nazwa *kutia* ‘potrawa wigilijna z pszenicy, maku i miodu’.

kołacz, a ustalenie referencji nazwy *kołacz* stwarza duże kłopoty⁷. Żywotność nazw *korowaj* oraz związanych z nim *huski* (*gąski*), *kaczki*, *szyszki* ‘drobne elementy zdobnicze korowaja, wykonane z ciasta’ lub ‘drobne pieczywo weselne przygotowywane na prezenty dla weselnych gości’ (tu także *korowajki* / *korowajczyki*) wynika z kulturowanej tu niegdyś tradycji wypieku obrzędowego pieczywa weselnego. Niestety, wraz z zanikiem desygnatów odchodzą też w zapomnienie ich nazwy.

Utrzymaniu dużej liczby wschodnich elementów leksykalnych w gwarach południowo-wschodniej Małopolski sprzyja w wielu przypadkach ich silne nacechowanie emocjonalne. Przyjmuje się, że języki wschodniosłowiańskie stanowiły dla polszczyzny i jej odmian naturalne źródło ekspresywizmów (Nowowiejski 1997: 179). W niektórych wypadkach mamy tu do czynienia z etymologicznymi ekspresywizmami, w wielu sytuacjach jednak wiele z etymologicznie neutralnych ukrainizmów (rutenizmów) przechodzi proces emocjonalizacji znaczeń dopiero na gruncie gwar polskich. W taki sposób należałoby zinterpretować stosowane wymiennie w omawianym słownictwie gwarowym nazwy *żenich*, *żeniuch* ‘mężczyzna zawierający związek małżeński’ (por. ukr. *жених* ‘narzeczony, oblubieniec, starający się o rękę’ (SUP); ros. *женух* ‘narzeczony, kawaler do wzięcia’ (WSRP), które funkcjonują jako jednostki o silnym ładunku ekspresywnym. Zbudowane na wspólnym temacie czasownikowym, podobnie jak psł. *ženichъ* ‘pan młody, oblubieniec’ (SPsł.), nazwy te korzystają z różnych wykładników słowotwórczych. Podstawowy w grupie formantów hipokorystycznych sufiks *-chъ*, (obocznie *-uchъ*), często mógł być wykorzystywany jako słowotwórczy wykładnik kategorii nazw ekspresywnych. Potwierdzone użycie tych leksemów pozwala stwierdzić, że towarzyszy im zawsze nacechowanie żartobliwe, lekceważące lub ironiczne (*to taki młody żeniuch*). Wydaje się również, że utrzymaniu silnej pozycji tego wschodniego sławizmu sprzyja rodzina słowotwórcza nazw opartych na tym samym temacie czasownika *żenić się* – *żeniacz* ‘kandydat na męża’ (*a z niego to taki żeniacz, że się już dwa lata żeni*), *żeniaczka* oraz szereg związków frazeologicznych z tym komponentem: *brać się do żeniaczki*, *przewijać się za żeniaczką*, *uderzyć z żeniaczką*, *chodzić na żeniaczkę* w znaczeniu ‘szukać kandydatki na żonę’ (*temu kawalerowi zachciało się żeniaczki i chodzą z nim po całej wsi i nie mogą dla niego znaleźć panny*).

Częstym źródłem ekspresywizacji etymologicznie neutralnych form ukraińskich jest ich użycie w polskich kontekstach, przy czym niesiony przez te formy ładunek ekspresywny często wynika z ich prostej budowy, która wzmacnia stabilność tych jednostek w systemie gwar polskich, stanowiąc doskonały ekwiwalent dla nieistniejących w języku polskim ich syntetycznych odpowiedników: *szpurnąć coś* lub *czymś* ‘rzucić coś z rozmachem i ze złością’⁸; *taskać coś* ‘nieść coś z wysiłkiem’; *tarabanić się* ‘iść ciężko, niezdarnie’ (przesunięcie znaczenia, metonimia, z ukr. *тарабанити* ‘bębnić’); *naburmuszyć się* ‘obrazić się na kogoś, dąsać się z niezadowoleniem’; *chapnąć* ‘chwycić coś szybko, nagle; ukraść’; *zhepać kogoś* ‘obrzucić kogoś obelga-

⁷ Podstawowe referencje nazwy *kołacz* u wschodnich Słowian to ‘pszenny biały chleb’, por. ros. dial. *kaláč* / *koláč* ‘pszenny biały chleb’; ukr. *koláč*, dial. *koláč* ‘pszenny chleb obrzędowy, kołacz’; brus. *kaláč* ‘pszenny chleb, kołacz’ (SESł).

⁸ Formy ukraińskie przytaczam za SG.

mi, złać' (przesunięcie znaczeniowe, metafora, ukr. *zenamu* 'uderzać'); *hrymnać* 'upaść ciężko i boleśnie, też uderzyć się w ten sposób o coś' (przesunięcie znaczeniowe, metonimia, ukr. *зримнути* 'walić, traskać'); *katulkać się* (częste u dzieci) 'turlać się po ziemi z górki'; *murga* 'człowiek nieokrzesany, cham' (metafora, ukr. *мурзуй* 'wół'); *muc* 'o kimś zdrowo, dobrze wyglądającym' (metaforyzacja znaczenia ukr. *муй* 'młody koń'); czy wreszcie typowe jednostki o charakterze ekspresywnym – wykrzyknienia typu: *ta joj! ta dzie!*, z charakterystyczną partykułą nawiązującą *ta* (por. ukr. *ma, ma-ж, ma de!*)

Nacechowanie emocjonalne ukrainizmów stanowi główną przyczynę ich obecności oraz stabilizacji w systemie leksykalnym gwar pogranicza. Trwalszemu utrzymaniu części wschodnich slawizmów w słownictwie omawianych gwar sprzyjają też inne czynniki. Jak pisze B. Nowowiejski, zachowanie rutenizmów zarówno form ekspresywnych, jak i neutralnych, wzmacniane jest ich obecnością w strukturze związków frazeologicznych. Frazeologizmy wspierają wybrane znaczenia wyrazów, wpływając także na frekwencje ich użycia (Nowowiejski 1997: 183). Spostrzeżenie to można potwierdzić serią przykładów utrzymania form z pochodzenia ukraińskich w strukturze związków frazeologicznych funkcjonujących w gwarach południowo-wschodniej Małopolski: *molodyce chodzą po wsi* (ekwiwalent polski: *młódki chodzą po wsi*) 'o zapraszaniu gości na wesele przez przyszlą pannę młodą i jej družki'; *iść na piaski* 'iść piechotą'; *narobić sobie / komuś sztempu* 'narobić sobie lub komuś wstydu'; *brać coś zahałom* 'brać coś wszystko razem, po kolei'; czy wreszcie frazy: *jaki cie tam didku morduje?* 'o kimś lub o czymś niespokojnym, gwałtownym, nagłym (niespokojnej osobie lub o hałasie niewiadomego pochodzenia)', *ciort go wie!*, polski odpowiednik: *diabli wiedzą!* 'nikt nie wie, nie wiadomo'. Dwa ostatnie przykłady wskazują jednocześnie, że przyczyną trwałej obecności w systemie leksykalnym omawianych gwar leksemów *didko* i *czort* (fon. *ćort*⁹) 'diabeł, zły duch' jest nie tylko ich obecność w strukturze związków frazeologicznych, ale niesiony przez te formy ładunek emocjonalny. Polska forma *diabeł* jest tu odbierana jako o wiele mniej wyrazista pod względem ekspresywnym.

Pisząc o sposobach funkcjonowania wschodnich slawizmów leksykalnych w gwarach Małopolski południowo-wschodniej, możemy powiedzieć o kilku ogólnych mechanizmach, prowadzących do ustalenia pozycji tych leksemów w systemie omawianych gwar. W opisywanej sytuacji:

– giną rozpoznawane przez użytkowników jako elementy językowe obce (wschodnie (ukraińskie, rosyjskie)) formy, które mają konkurencję ogólnopolską (*kniaź* – *pan młody*);

– mimo swoich odpowiedników w polskim języku ogólnym, utrzymują się jednostki o nierozpoznanym pochodzeniu ukraińskim (*bodak* – *oset*);

– pozostają tzw. kulturowe pożyczki, motywowane istniejącym jeszcze desygnatem (*korowaj*, *kutia*);

⁹ „Według SJPD *czort* jest pochodzenia rosyjskiego, natomiast Słowski (SEsł.) wymienia go przy haśle *czart*, podkreślając ogólnie, że obok *czart* jest *czort*, przy czym *czort* może być pochodzenia ruskiego. W świetle naszych danych jest to w badanej gwarze wyraz pochodzenia ukraińskiego. W tej postaci (też w postaci *ciort*) występuje on wyłącznie i powszechnie zarówno w gwarach polskich, jak i ukraińskich wschodniej Lubelszczyzny” (Warchol 2001: 171).

– wysoki stopień stabilizacji notują formy o silnym zabarwieniu emocjonalnym, funkcjonujące jako ekspresywizmy. Możemy tutaj wymienić kilka dodatkowych czynników wpływających na ich żywotność w omawianym systemie gwarowym:

a) utrzymują się ekspresywizmy o prostej budowie, bez syntetycznych odpowiedników w języku polskim (*szpurnąć* ‘rzucić coś z rozmachem i złością’);

b) dodatkową stabilizację przynosi obecność form pokrewnych słowotwórczo (*ženich*, *ženiaczka* i pochodne związki frazeologiczne).

Wreszcie zachowaniu części form wschodniosłowiańskich, również tych nacechowanych emocjonalnie, sprzyja ich obecność w związkach frazeologicznych (*jaki cię tam ditko morduje?*).

Przeprowadzona analiza słownictwa, rozpoznanego jako wschodniosłowiańskie elementy językowe w gwarach Małopolski południowo-wschodniej pozwala stwierdzić, że pozostające w bezpośrednim kontakcie z językiem i gwarami zachodnio-ukraińskimi, gwary polskie dokonują stałej wymiany i weryfikacji elementów językowych. Wspomniany na wstępie aspekt uwarunkowań kulturowych, stanowiących tło dla dokonujących się przeobrażeń słownictwa gwarowego, potwierdzony został w zaprezentowanych mechanizmach adaptacji form wschodniosłowiańskich (odczuwanych jako „obce”) do własnego systemu językowego.

Wartościowanie systemów kulturowych realizuje się w wyborze określonej jednostki językowej. W zaprezentowanej leksyce gwar pogranicza polsko-ukraińskiego proces eliminacji jednostek językowych odczuwanych jako obce (gorsze), prowadzi do wyboru form rozpoznanych jako rodzime (lepsze). Wpływa to na znacznie niższą frekwencję użycia form odczuwanych jako ukraińskie, ich zastępstwo przez jednostki polskiego języka ogólnego, co prowadzi do stale postępującej unifikacji etnograficznej regionu.

Literatura

- KARAŚ M., 1969, *O ludowych gwarach Rzeszowszczyzny*, [w:] S. Kostrzewska-Kratochwilowa (red.), *Z dziejów kultury i literatury Ziemi Przemyskiej*, Przemysł, s. 345–363.
- KAŚ J., 2001, *Metodologia badań leksyki gwarowej w kontekście współczesnych przemian kulturowych i społecznych*, [w:] J. Sierociuk (red.), *Gwary dziś*, t. 1: *Metodologia badań*, Poznań, s. 191–200.
- KURZOWA Z., 1983, *Zmiany w polach językowych zapożyczeń ukraińskich a polsko-ukraińskie kontakty językowe*, „*Studia nad Polszczyzną Kresową*”, t. 2, s. 271–304.
- KURZOWA Z., 1983a, *Polszczyzna Lwowa i kresów południowo-wschodnich do 1939 roku*, Warszawa – Kraków.
- KWAŚNICKA A., 2005, *Polsko-ukraińskie związki leksykalne w zakresie obrzędowości weselnej w gwarach okolic Przemysła*, Kraków.
- ŁEŚIÓW M., 1997, *Українські говірки у Польщі*, Warszawa.
- NOWOWIEJSKI B., 1997, *Z życia wschodnich slawizmów leksykalnych w mowie miast i miasteczek Białostockiej*, [w:] F. Czyżewski, M. Łeśiów (red.), *Ze studiów nad gwarami wschodniosłowiańskimi i w Polsce*, Lublin, s. 175–187.
- PELCOWA H., 1997, *Słownictwo wschodniosłowiańskie w gwarach Polski środkowo-wschodniej w świetle związków językowych polsko-ukraińskich*, [w:] F. Czyżewski, M. Łeśiów (red.), *Ze studiów nad gwarami wschodniosłowiańskimi i w Polsce*, Lublin, s. 189–211.
- PELCOWA H., 2001, *Metodologia badań leksyki gwarowej u schyłku XX wieku*, [w:] J. Sierociuk (red.), *Gwary dziś*, t. 1: *Metodologia badań*, Poznań, s. 183–189.

SESl.: Sławski F., *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Kraków 1952–1974.

SG: *Словарь української мови* за ред. Б. Грінченка, Київ 1907–1909.

SJPD: W. Doroszewski (red.), *Słownik języka polskiego*, Warszawa 1958–1969.

SPsł.: F. Sławski (red.), *Słownik prasłowiański*, Wrocław – Warszawa – Kraków 1974.

SUP: S. Hrabiec, P. Zwoliński (red.), *Słownik ukraińsko-polski*, Warszawa 1957.

WARCHOŁ S., 2001, *Dublety leksykalne w polskiej wyspowej gwarze wsi Łabunie na polsko-ukraińskim pograniczu językowym*, „*Studia Dialektologiczne 2*”, Kraków, s. 167–178.

WSRP: *Wielki słownik rosyjsko-polski*, Warszawa 2004.

Condition of East-Slavonic Borrowings in Dialects of South-East Region of Małopolska Summary

The article presents changes that are taking place in the lexical system of the regional Polish of the South-East borderland concerning East-Slavonic borrowings. It demonstrates that numerous Ukrainian borrowings are now becoming obsolete or they are changing their character and scope of functioning. This happens because the referents of those words have disappeared, there is a competition of Polish forms, the expressiveness of the Ukrainian borrowings has weakened, and because language users show an emotional attitude towards the Ukrainian linguistic influence. The surviving borrowings are strongly emotionally marked, form lexical families or are parts of idioms. Lack of their synthetic counterparts in Polish plays less significant role.